

RAZBOAIE IMPERIALISTE

In secolul XVIII, razboaiele europene au inceput sa afecteze restul lumii. Marea Britanie si Franta erau implica-te in razboaie coloniale, al caror rezultat avea sa influenteze viitorul continentelor.

In secolul XVII, Spania si Portugalia isi pierdusera deja vitalitatea, desi intinsele lor imperii ramasesera intacte. In Tarile de Jos incepuse un declin usor dupa grelele razboaie maritime impotriva Angliei.

Acesta era un semn al cresterii importantei Angliei, desi la inceput principala sa rivala, Franta, parea mult mai puternica decat ea. Sub Ludovic al XIV-lea (1643-1715), Franta a fost principala putere din Europa, tinuta in frau cu dificultate prin coalitii ale celorlalte state, inclusiv Anglia. In afara Europei, situatia era mai putin clara: englezii si francezii pareau egali in India si Caraibe, dar si in America de Nord, unde coloniile franceze din Canada erau mai putine decat coloniile engleze de pe tarmul Oceanului Atlantic (care au devenit ulterior Statele Unite).

Slabiciune si putere

La urma urmei, ambitiiile Frantei in calitate de putere continentală s-au dovedit a fi dezavantaje in luptele pe care le-a purtat impotriva Angliei, deviindu-i calea de la o politica coloniala pozitiva. Anglia a avut de asemenea avantajul unei puternice traditii maritime si unui sistem politic relativ liber care incuraja initiativele individuale.

Comertul si expansiunea coloniala aveau sa devina fundamentul suprematiei Angliei, care a fost recunoscuta destul de tarziu. In razboiul Ligii de la Augsburg (1689-1697), Anglia si aliatii sai au controlat ambitiiile lui Ludovic al XIV-lea in Europa. Lupte s-au dat si in America de Nord, dar cand s-a incheiat pacea toate cuceririle au fost restituite. Problema coloniilor continua sa fie privita ca fiind de importanta secundara - dar nu si de colonistii englezi si francezi din America de Nord, a caror lacomie teritoriala a determinat stari succesive de razboi si pace.

Razboiul pentru Succesiune din Spania (1701-1714) a fost un conflict european de mari proportii, menit sa decida viitorul Spaniei si al imperiului spaniol. Cu toate acestea, aspectul colonial al acesteia era de asemenea semnificativ, iar Marea Britanie (denumita astfel incepand cu anul 1707) si-a castigat o pozitie superioara, dupa ce a obtinut controlul asupra stramtorii Gibraltar si a Noii Scotii franceze (fosta Acadia) din Canada; Franta a recunoscut drepturile Companiei Golfului Hudson asupra teritoriilor vaste, neexplorate ale tarii. Faptul ca Marea Britanie beneficia de avantaje comerciale a aparut si intr-una din clauzele tratatului de pace, care ii dadea dreptul de a furniza sclavi coloniilor spaniole. Aceasta concesie a dus la conflicte, iar in 1739, mutilarea unui

marinar englez de catre autoritatile spaniole a general ostilitati - "Razboiul urechii lui Jenkins".

In 1744 acesta s-a transformat intr-un alt conflict european complicat, desi ostilitatile britanice erau indreptate doar impotriva Spaniei si Frantei. Pe mare, razboiul dintre hotelurile rivale a fost important in determinarea partii care sa controleze comunicarea cu coloniile. Acum insa, interesele locale intensificau luptele coloniale. In India, Companiile Indiei de Est ale Frantei si Angliei s-au ridicat la lupta, au intemeiat aliante si au luptat fiecare intr-o tara in care sistemul politic nativ devenea din ce in ce mai instabil si dezbinat. Energicul guvernator general al companiei franceze, Joseph Francois Duplex, a capturat Madras si a fost pe punctul de a-i alunga pe englezi din India.

Din contra, in America de Nord, soldatii si colonistii munceau impreuna, fiecare folosindu-se de aliati indieni intr-o lupta crancena pentru expansiuni teritoriale. Aici, britanicii au avut mai mult succes, capturand Louisburg, marea fortificatie franceza de pe Insula Cape Breton, care controla accesul spre fluviul St. Lawrence. Pacea a fost incheiata in 1748, fiecare parte rivala renuntand din nou la cuceririle sale coloniale. Cu toate acestea, luptele coloniale atingeau acum apogeul si curand au izbucnit razboaie neprevazute. In India, un mare efort in vederea expansiunii francezilor a fost zadarnicit de un nou lider britanic, Robert Clive. Insa, in America de Nord, francezii au patruns in Valea Ohio si au intemeiat fortul Duquesne, aflat intr-o pozitie strategica spre vestul Pennsylvaniei, inabusind un atac al colonistilor americani.

Razboiul de sapte ani

Din nou, luptele coloniale s-au transformat intr-un conflict european de mari proportii, Razboiul de sapte ani (1756-1763), in care Marea Britanie si Prusia au luptat impotriva Frantei, Austriei si Rusiei. In prima parte a razboiului, Marea Britanie a suferit pierderi in toate coloniile, cu exceptia Indiei. Robert Clive a obtinut o victorie decisiva asupra francezilor si aliatilor lor la Plassey (1757), distrugand astfel pozitia pe care o ocupau francezii in India.

In acelasi an, un mare politician si conducator razboinic englez, William Pitt cel Batran (1708-1778), a preluat controlul asupra guvernului, elaborand o strategie eficienta. In Europa, Marea Britanie l-a subventionat pe regele Frederick cel Mare al Prusiei, pastrand o armata formata din aliati germani pentru a proteja coasta vestica a Prusiei de francezi. Atacurile asupra coastei franceze aveau de asemenea ca scop iritarea principalului inamic al britanicilor; insa cele mai grele lupte se dadeau in celelalte zone, pe mari si in colonii.

Strategia lui Pitt a avut un mare succes. In 1758, Louisburg a fost capturat, fiind urmat apoi de Fortul Duquesne. Duquesne a fost redenumit Fortul Pitt, devenind ulterior marele oras Pittsburgh, in 1759, care a devenit cunoscut sub numele de "anul minunat", marina franceza a fost nimicita in lupta din Golful Quiberon, lasand astfel insulele Caraibe in mainile britanicilor, iar atacul indraznet al generalului Wolfe asupra Quebecului a facut posibila cucerirea Canadei. Marea Britanie era acum principala putere maritima si comerciala - suprema in America de Nord, dominanta in India si cu o pozitie consolidata. In Insulele Caraibe si Africa de Vest. Chiar si pierderea celor Treisprezece Colonii in

urma Revolutiei Americane (1775-1783) a fost doar un esec temporar in dezvoltarea imperiului britanic.

DATE IMPORTANTE

1689-1697

Razboiul Ligii de la Augsburg

1701-1714

Razboiul pentru Succesiune din Spania

1739-1748

Razboiul pentru Succesiune din Austria

1745

Englezii captureaza Louisburg

1746

Francezii ocupa Madras

1754

Francezii infrang pe colonistii din Valea Ohio

1756-1763

Razboiul de sapte ani

1757

Pitt vine la putere. Clive obtine victoria de la Plassey

1758

Francezii pierd Louisburg si Fortul Duquesne

1759

Britanicii ocupa Golful Quiberon si Quebec

1760

Cucerirea britanica completa a Canadei

1775-1783

Razboiul Revolutionar American